

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України
“Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення
добору та підготовки прокурорів”

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроєкту

Законопроєкт розроблено з метою підвищення ефективності законодавчого механізму добору прокурорів, який має застосовуватись з 1 вересня 2021 року – після завершення дії тимчасових положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» № 113-ІХ.

Практика застосування положень Закону України «Про прокуратуру» в частині добору прокурорів засвідчила такі недоліки:

1. Відсутність можливості молодим спеціалістам після здобуття вищої юридичної освіти претендувати на посаду прокурора.

Унаслідок відсутності можливості отримати необхідний дворічний стаж роботи в галузі права в органах прокуратури випускники юридичних вищих навчальних закладів працевлаштовуються на будь-які інші напрями, завдяки чому відбувається негативний відбір кандидатів на посаду прокурора.

Водночас успішні випускники, проявивши себе кращим чином, не мають бажання змінювати місце роботи через зацікавленість у них працедавців.

За цією обставиною добір прокурорів негативно відрізняється як від процедур доступу до професії судді або адвоката в Україні, в яких необхідний стаж можна здобути на посадах помічника судді або адвоката, так і від засобів добору прокурорів, які застосовуються в державах-членах Ради Європи: це молодші прокурори в Болгарії, Румунії, Франції, помічник-прокурор та ад'юнкт-прокурор у Нідерландах, помічник прокурора в Польщі та Швеції, стажист на посаді прокурора в Грузії та Чехії, консультант прокурора в Молдові, референт у прокуратурі Німеччини тощо.

2. Надмірна тривалість спеціальної підготовки – протягом одного року, з якого не менше половини кандидати на посади прокурорів проходили теоретичне навчання, отримуючи невисоку стипендію та не маючи будь-яких соціальних гарантій. При цьому кандидати на посаду прокурора змушені весь цей строк проживати у місті Києві, за ними не зберігалось попереднє місце роботи та строк спеціальної підготовки не зараховувався до стажу роботи в галузі права.

3. Надмірна ускладненість та тривалість інших етапів добору. Приміром, щодо кандидатів на посаду прокурора спеціальна перевірка мала проводитись двічі – перший раз перед початком спеціальної підготовки, другий раз – перед призначенням на посаду прокурора.

Загалом від подачі кандидатом документів для участі в доборі до його призначення на посаду прокурора спливало більше ніж півтора року.

У зв'язку з цим, проєктом пропонується оптимізувати етапи добору.

Крім того, в Законі потребує зміни загальне поняття «орган, що здійснює дисциплінарне провадження», яке повинно мати конкретне визначення для можливості його застосування на практиці.

З урахуванням наведеного пропонується визначити, що органом, що здійснює

дисциплінарне провадження, є Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів.

2. Цілі та завдання проєкту Закону

Законопроєкт спрямований на запровадження ефективного механізму добору прокурорів в Україні, підвищення доступності та престижності професії прокурора, залучення до неї найбільш підготовлених та добросовісних кадрів, а отже і на підвищення в цілому позитивного сприйняття інституту прокуратури в суспільстві.

3. Загальна характеристика і основні положення проєкту Закону

Законопроєктом вносяться зміни до Законів України «Про прокуратуру» та «Про запобігання корупції».

Основними положеннями законопроєкту є такі:

1) **виключення вимоги** до кандидатів на посаду прокурора щодо наявності **дворічного стажу роботи в галузі права;**

2) надання можливості здобуття **безпосередньо в прокуратурі необхідного стажу роботи в галузі права** як умови для призначення на посаду прокурора окружної прокуратури;

3) внаслідок запровадження інституту стажування **стає можливим:**

- отримання кандидатом не тільки стажу роботи в галузі права, а спеціалізованого досвіду практичної діяльності, безпосередньо необхідного для роботи прокурором;

- виплата кандидатам на посаду прокурора під час добору достатніх для життя коштів у вигляді частини заробітної плати прокурора без необхідності додаткових витрат з бюджету;

- поширення на кандидатів елементів статусу прокурорів: від правил внутрішнього службового розпорядку, підстав для звільнення, встановлених виключено у Законі, до соціальних гарантій для прокурорів;

- запровадження способу практичної підготовки, за якого кандидат не тільки спостерігає за роботою інших, а сам безпосередньо уповноважений на виконання функцій прокурора;

- зниження навантаження на інших прокурорів окружної прокуратури у зв'язку з виконанням повноважень у нескладних кримінальних провадженнях та інших незначних справах прокурорами-стажистами;

4) **встановлення двох стадій спеціальної підготовки:**

- первинної, яка проводиться в Тренінговому центрі прокурорів України, під час якої кандидати вивчають основи організації роботи в органах прокуратури, правила прокурорської етики, тощо;

- стажування, яке проводиться на посаді прокурора-стажиста, на яку кандидат призначається за результатами конкурсу згідно із рейтингом кандидата, отриманому за результатами кваліфікаційного іспиту;

5) **скорочення терміну спеціальної підготовки;**

6) **уніфікація законодавчого механізму спеціальної перевірки** щодо прокурорів з відповідним механізмом у суддів, з одночасним усуненням необхідності проводити таку перевірку під час добору двічі;

7) прийняття кінцевого рішення про успішність або неуспішність спеціальної підготовки, припинення участі особи у доборі Кваліфікаційно-дисциплінарною

комісією прокурорів (з можливістю судового оскарження негативного рішення);

8) визначення **Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів органом, що здійснює дисциплінарне провадження**, в контексті положень Закону України «Про прокуратуру».

Вказана Комісія вже існує як юридична особа, має належну матеріально-технічну базу, врегулювання діяльності на рівні інших законів та підзаконних нормативно-правових актів, наявний значний досвід її функціонування та взаємодії з органами прокуратури та іншими державними органами тощо;

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

У відповідній сфері суспільних відносин діють Конституція України, Закон України «Про прокуратуру».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Зважаючи на те, що законопроектом передбачено формування посад прокурорів-стажистів за рахунок вакантних (тимчасово вакантних) посад прокурорів окружних прокуратур, виплата заробітної плати прокурорам-стажистам відбуватиметься за рахунок економії фонду заробітної плати.

Отже, прийняття цього законопроекту не потребує додаткових витрат із Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття проекту Закону

Прийняття проекту Закону дасть змогу органам прокуратури більш ефективно здійснювати свою діяльність.

Народні депутати України

**Неклюдов В.М. (посв. № 35)
та інші**

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Неклюдов Владлен Михайлович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B040000004C3C2F00CBD78E00
Дійсний до: 21.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 35д9/1-2021/59064 від 23.02.2021

400384